

ชลธิรา เอื้อวรคุณานันท์ 2557: การวิเคราะห์โครงสร้าง พฤติกรรม และผลการ
ดำเนินงานของตลาดข้าวหอมมะลิบรรจุถุงในประเทศไทย ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์วิเศษ สุธาโต, Ph.D.
103 หน้า

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน
ของตลาดข้าวหอมมะลิบรรจุถุงในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2551-2553 โดยศึกษาจากการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ประกอบการข้าวหอมมะลิบรรจุถุงผู้เป็น
สมาชิกสมาคมข้าวถุงไทยที่ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิบรรจุถุงจำหน่ายใน
ประเทศไทย (รูปพจนมมือ) จากกรมการค้าภายใน และการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงาน
ต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่า อัตราการกระจุกตัวของผู้ประกอบการรายใหญ่ 4 รายแรก (CR_4) มีค่า
เท่ากับร้อยละ 64.88 ของปริมาณยอดขายทั้งหมด และค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล (HHI) มีค่าเท่ากับ
2,088.30 สะท้อนให้เห็นว่ามีการกระจุกตัวปานกลาง แสดงว่ามีโครงสร้างเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย
แต่มีการแข่งขันกันสูง และมีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดในร้านค้าสมัยใหม่หลายประการ เช่น
เงินทุนหมุนเวียน และความภักดีในตราสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการพยายามแข่งขัน
ด้านความแตกต่างสินค้า แต่ไม่สามารถแข่งขันกันได้ เนื่องจากผู้บริโภคยังคงให้ความสำคัญกับ
ราคาสินค้าค่อนข้างมาก และการวิเคราะห์พฤติกรรมการกำหนดราคาของข้าวหอมมะลิบรรจุถุง
พบว่าราคาหน้าถุงเฉลี่ย 247.13 บาท/5 กิโลกรัม แต่ราคาขายจริงเฉลี่ยอยู่ที่ 199.49 บาท/5
กิโลกรัม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงราคาข้าวหอมมะลิบรรจุถุงมีความสำคัญอย่างมาก
โดยเฉพาะผู้ตามตลาดจะเน้นกลยุทธ์ทางด้านราคาเป็นสำคัญ เพื่อจะรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด
ไว้ และการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตลาดจะพิจารณาโดยใช้ Price-Cost Margin พบว่า
ค่าเฉลี่ยทั้งอุตสาหกรรมเท่ากับ 0.11 และมีอัตราส่วนกำไรต่อยอดขายที่ไม่แตกต่างกันมาก แสดง
ว่าผู้ประกอบการมีอำนาจทางการตลาดต่ำ เนื่องจากตลาดข้าวหอมมะลิบรรจุถุงมีการแข่งขันกันสูง
โดยเฉพาะการแข่งขันทางด้านราคา ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำตลาดก็ตาม